

JELENA BILBIJA:

Miss Ekspres.

Na Topčiderskem brdu je neka roka prišla ubogo sivo mačko ter jo spustila v žep, ves umazan od tobaka. Pri vsakem koraku se je živalca stresla. Pred tremi dnevi so jo bili vzeli materi in jo vrgli v jarek, kjer je od lakote postala mršava, a razen tega so jo hudobni otroci še namazali z blatom.

Bog ve, kam in zakaj jo nosi zdaj ta po tobaku smrdeči žep? Jesenski dan je, koža se ji ježi, toplote pa ni od nikoder. Tudi v žepu ni toplo, ker je raztrgan in trd od maščobe. Od časa do časa jo pobozajo nežni prsti, ki pa tudi smrdijo po tobaku. Nazadnje pa, ko je zunaj že vse mračno, jo roka izvleče iz žepa in jo spusti na tlak.

Uboga mačka se od groze skoraj onesvesti. Kje se neki nahaja sedaj? Mimo nje začenjajo hoditi različni čevlji, opanke in škornji, nekateri pazljivo, da je ne pohodijo, drugi pa čisto brezobzirno. In priženo jo tako dalje do nekega ogromnega stroja, ki je strašno puhal in sikal. Uboga mačica s Topčiderskega brda ni vedela, da je to železniška postaja in da je ta ogromna črna pošast, ki je tako puhala, lokomotiva Orient-Ekspresa. To je namreč najhitrejši vlak, ki vozi skozi Beograd in hiti vsak dan od Calaisa do Carigrada. Revica se je silno prestrašila in pred očmi se ji je vse zavrtelo v strašni hitrosti. In sama ni vedela, kako se je nenadoma znašla pod nekim vagonom in se potuhnila na progi. Šum in ropot je postajal vedno večji.

Mačica nekolikokrat tiho zacvili, nato umolkne. Bila je zelo izmučena in gladna. V tem trenutku pa nekaj strahovito zažvižga, da so jo kar zaskelala ušesa. Mačica preplašeno poskoči, žalostno zamijavka in hoče pobegniti. Tu pa začuje ženski klic in neka roka v usnjeni rokavici jo hitro zagradi in vrže skozi odprto okno v enega izmed vagonov.

— Tu imaš še to mačko za srečno pot, zakliče nekdo smeje se, ali vlak že hiti naprej in menda nikdo ni slišal teh besed.

V baržunastem kupeju je sedela neka gospoda. Ko je mačka priletela skozi okno, so vsi zakričali. Nekdo je vstal, odprl vrata in z nogo nagnal umazano žival.

Na hodniku stoje neki mladi gospodje in kade, a ko zapazijo mačko, udarijo v smeh. Eden ji puhne dim v obraz, da revici solze stopijo v oči. Zato zbeži na konec hodnika, da se umakne. Toda tam prihiti izza priprtih vrat nekega oddelka parfimiran kužek in začne strahovito lajati.

Mačica se naščeperi, braniti se hoče s poslednjimi močmi. Oni hudobni mladi gospodje prihite in še hujskajo to zadirčno ščene na njo, namesto da bi jo branili. In morda bi jo bil pes raztrgal, da se

niso v tem trenutku odprla vrata na hodniku. Vstopi sprevodnik, dobrodušen starec.

— Oho? Glej, glej! se nežno nasmehlja izpod svojih gostih, sivih brk. Muca mala! Odkod pa si?

— Mjav! odgovori mačica.

— Glej, kako si trudna. Kajpak, ti si gotovo nekakšna velika pustolovka, da si prišla celo semkaj. Ali si lačna?

— Mjav, mjav! mu hitro pritrdi žival.

— Seveda, lačna, trudna! Ti — izprijenka — si pobegnila od svoje mame! Sramota! Tako majhna...

— Mjav, mjav, mjav, je ugovarjala mačica.

— Nisi pobegnila? Torej so te vzeli od mame? I seveda, drugače ne bi bila tako gladna in umazana. Pa nič za to. Kaj bi sedaj, muca? Z mamo pojdi, revica.

Dobričina vzame mačko in jo nese v kuhinjo jedilnega voza. Oni hudobni gospodje in tisti zločesti kužek pa začudeno gledajo za njo.

Vsi sprevodniki in ostalo osebje Orient-Ekspresa so zelo vzljubili malo najdenko. Imela je vedno dobro hrano in ves dan je zadovoljno predla v sprevodniškem kupeju ali v jedilnem vozu. Smilila

se je vsem in mnogo rok je gladilo njeno sijajno sivo dlako. Bila je lepa: siva z belimi tačicami in drobnim belim znamenjem na čelu in na koncu repa. Zato so ji dali tudi lepo in moderno ime »Miss Ekspres«. Žena pa, ki snaži vagone, ji je privezala moder svilen trak okoli vratu. Tako napravljena Miss Ekspres je kakor prava dama sedela na mizi pri oknu ter si ogledovala reke, polja in mesta od Calaisa in Pariza do Carigrada.

Tako ji je srečno teklo življenje.

Ali nekega dne, ko je skočila iz vagona na neki postaji v Slavoniji, misleč, da so to Vinkovci, kjer stoji vlak dalje časa, je lokomotiva nenadoma zažvižgala in odbrzela. Muca je ostala na peronu. Našel jo je neki kmet.

— Glej, kako fina mačka je to!

Vtaknil jo je v svojo torbo in odnesel v vas, eno uro daleč peš od proge. V kmetovi hiši je bilo mali Miss Ekspres zelo dolgčas. Vse se ji je zdelo tako tiho, mrtvo in prazno v mali, čisti kuhinji in na zelenem vrtičku.

Bila je zgodnja spomlad. Miss je bila zelo zrasla in postala je jako pametna. Toda prejšnjega življenja v večni vožnji, v množici ljudi

ni mogla pozabiti. Sanjala je o čudovitih barvah neba, gozdov in morij, ki jih je bila nekdanj videla. In vedno, kadar je začula s svojimi tenkimi ušesi v daljavi ropot vlaka, jo je prevzela tiha otožnost, tiho žalovanje za onimi svetlo lesketajočimi se vagoni s širokimi okni. Kolikokrat jo je zavedla ta podzavestna želja, da se je plazila polagoma preko polja po mladem žitu, prisluškovala in dvigala gobček, a se vedno vračala, ker ni vedela za pot.

Ko pa je prišlo poletje v deželo in je bilo nebo lepo modro, je zlezla Miss skozi strešno okence na streho in od tam žalostno gledala v daljavo preko slavonske ravnine.

Enkrat pa, rano zjutraj, ko je polovica nebes že žarela v jutranji zarji, a na drugi polovici so se še smehljale zvezde, se Miss Ekspres prebudi. Zdramil jo je nekakšen šum iz velike daljave. Pozorno napne ušesa.

— Titata! Titata!

Neki davni, sladki občutek jo obide kakor mrzlica. Ah, kaj pa je to? Odkod?

— Titata! Titata!

Nalahno se spusti s strehe na vrt, se mehko pretegne, strese roso z nežnih nagljevih popkov in jih zbudi. Dvigne gobček in željno posluša.

— Titata! Titata!

In že mala Miss Ekspres urno preskoči ograjo in zdirja preko njiv in polj.

Tu in tam se ustavi in prisluškuje. »Titata« se čuje vedno bolj glasno. Siva mačica pa dirka vedno hitreje in hitreje. Lahko je sedaj našla pot do postaje.

Tam dremajo železničarji, potnikov je malo, a na nekem tiru vzdihuje mala lokomotiva.

V tem trenutku zazvoni signal. Železničarji se prebude, potniki se zganejo. Mali Miss od ginjenja stopijo solze v oči.

Po prvem tiru pridrvi kot vihra lokomotiva Orient-Ekspresa z lakiranimi vagoni.

Miss Ekspres zaigra srce, ko vidi krasne vagone s širokimi okni. Vlak se ustavi za trenotek, toda vsa vrata ostanejo zaprta. Naša mačica hitro skoči na gornjo stopnico enega vagona in glasno zamijavka. Vlak se že začenja premikati naprej. Ko bo začel drveti, bo uboga Miss odletela.

— Mjav! Mjav! kliče obupno. Tedaj se odpro vrata. Ko sprevodnik zapazi Miss, se silno začudi in razveseli. Hitro jo pograbi in odnese v kupe.

— Miss Ekspres! Miss Ekspres se je vrnila! je zadonelo po vsem vagonu. Vse roke so jo začele gladiti in vsi so jo pomilovali, a tudi ona jim je začela milo praviti, kako se ji je tožilo po njenem dragem domu — Orient-Ekspresu.

In spet je bila srečna kot poprej.

Miss Ekspres sedi ob vagonem oknu, z modrim svilenim trakom ima prevezan vrat, ogleduje si divne pokrajine od francoske obale do Carigrada in posluša sladko uspravanko: Titata, titata...

Tako je postala nekdanja mačica s Topčiderskega brda ljubljenska vseh potnikov Orient-Ekspresa. Od Calaisa do Carigrada jo pozdravljajo in ji mahajo z robci in ona bi jim gotovo ozdravljala z belo tačico, če bi znala...

(Z dovoljenjem pisateljice prevedel P. V. B.)

Pa Belalang.

(Malajska pripovedka. Pripoveduje dr. A. Debeljak.)

Tri mesece pozneje so priplule tri ladje. Kot tovor so vozile drobcene račice, ki so se bile pravkar izlegle. Račic ni bilo ločiti od račakov. Ladje so spustile mačke in kapitan je krenil na suho h kralju Inderi Maji. Ko ga je Nj. Veličanstvo pogledalo, se je kapitan v znak ponižnosti usedel na tloraj in vljudno govoril: »Tisočkrat prosim odpuščanja, gospodar! Tvoj hlapec je na potu iz ene dežele v drugo. S seboj vozi naklad pravkar izvaljenih račic in bi rad vedel, katere bodo race in katere račmani. Če to razpoznaš, gospodar, ti tvoj hlapec prepusti vse tri brodove z nakladom vred. Ako pa tega ne spoznaš, gospodar, potem — tisočkrat prosim oproščenja — si tvoj hlapec izprosi tvoj riž; njegov naj postane.«

Nj. Veličanstvo je odgovorilo: »Prav, kapitan, daj mi tri dni časa. Tretji dan lahko prideš, privedi račke s seboj, razpoznal jih bom.«

Nato je Nj. Veličanstvo poslalo enega svojih stražnikov po dvornega zvezdarja Pa Belalanga. Ta si je baš pripravljaj betel (tobak) za žvečenje. Stražar je vstopil in rekel: »O, dvorski astrolog, nalog imam, naj te naglo pripeljem!« Dvorski zvezdar pa je rekel: »Kaj se je naključilo, da me kliče kralj?« Stražar je odvrnil: »Priplavale so ladje, ki vozijo pravkar izlegle račice; vedeti hočejo, katere bodo race in katere račmani. Zato te kralj zove.« »Dobro,« je rekel dvorski zvezdar Pa Belalang, prijel za palico in potoval s čuvajem, dokler nista prišla k Nj. Veličanstvu v zaslužno dvorano. Nj. Veličanstvo se je ozrlo v dvorskega zvezdarja in velelo: »Pridi bliže, posvetovati se hočem s teboj.«

Pa Belalang se je bližal Nj. Veličanstvu z globokim poklonom. Nato je Nj. Veličanstvo izpregovorilo: »Kaj naj si mislim o tem, dvorski astrolog? Priplule so tri ladje in pripeljale s seboj račke, ki so se pravkar izlegle, in kapitan želi, naj mu povem, katere bodo race in katere račaki. Ako prav uganem, mi podari ladje, če ne pogodim, mu moram jaz dati to deželo. Sedaj mi povej, kako naj ugibljem?« Ko je dvorski zvezdar začul takšne besede, je skušal dobiti časa, upajoč, da mu bo Alah, vladar vseh svetov, medtem kako pomogel. Zato je takole govoril: »Po sreči imam doma čarodejske knjige, od katerih tri ali štiri obravnavajo zgolj o racah. Nadejam se, da dovoliš svojemu sužniku tri dni, ker bi rad proučil te knjige.« Nato je